

ŘECKÉ MÝTY – POČÁTKY

Vznik bohů:

- podle verze, která v Řecku téměř upadla v zapomnění, vznikl svět ze 2 mořských živelů: mužského Okeana a ženské Tethys
 - byly to dravé veletoky bez ohraničení v prvotním prostoru, v němž ještě nebylo nebe odděleno od země
 - z jejich vzájemného spojení vzešlo nebe Uranos a země Gaia a poté jejich potomci
 - Okeanos se následně stal mohutnou řekou, která se rozlila kolem celého vesmíru a omývala celou souš
 - jakmile bylo stvoření dokončeno, vzájemná láska obou živelů ochladla

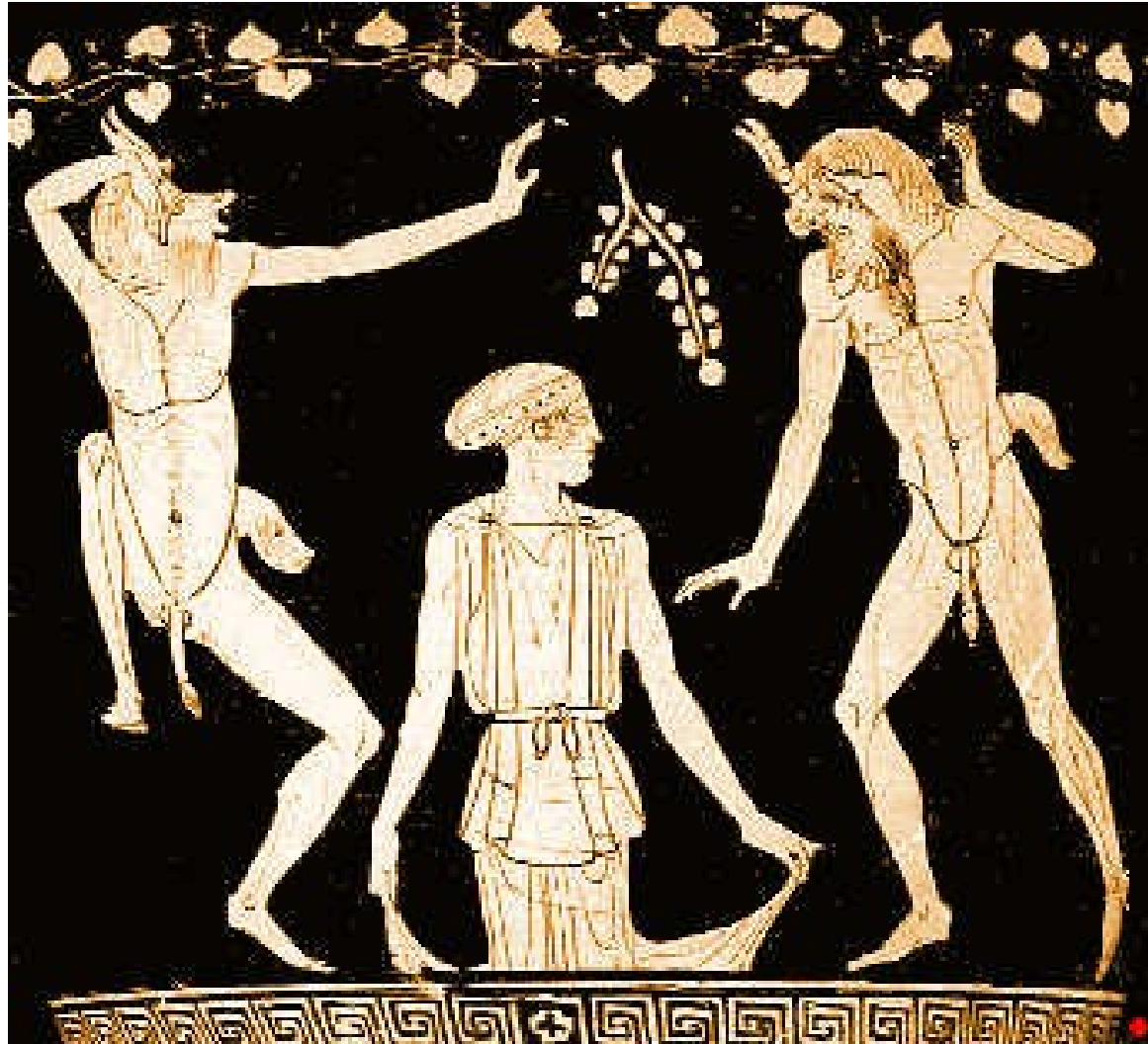

Okeanos a Tethys (Menandrův dům)

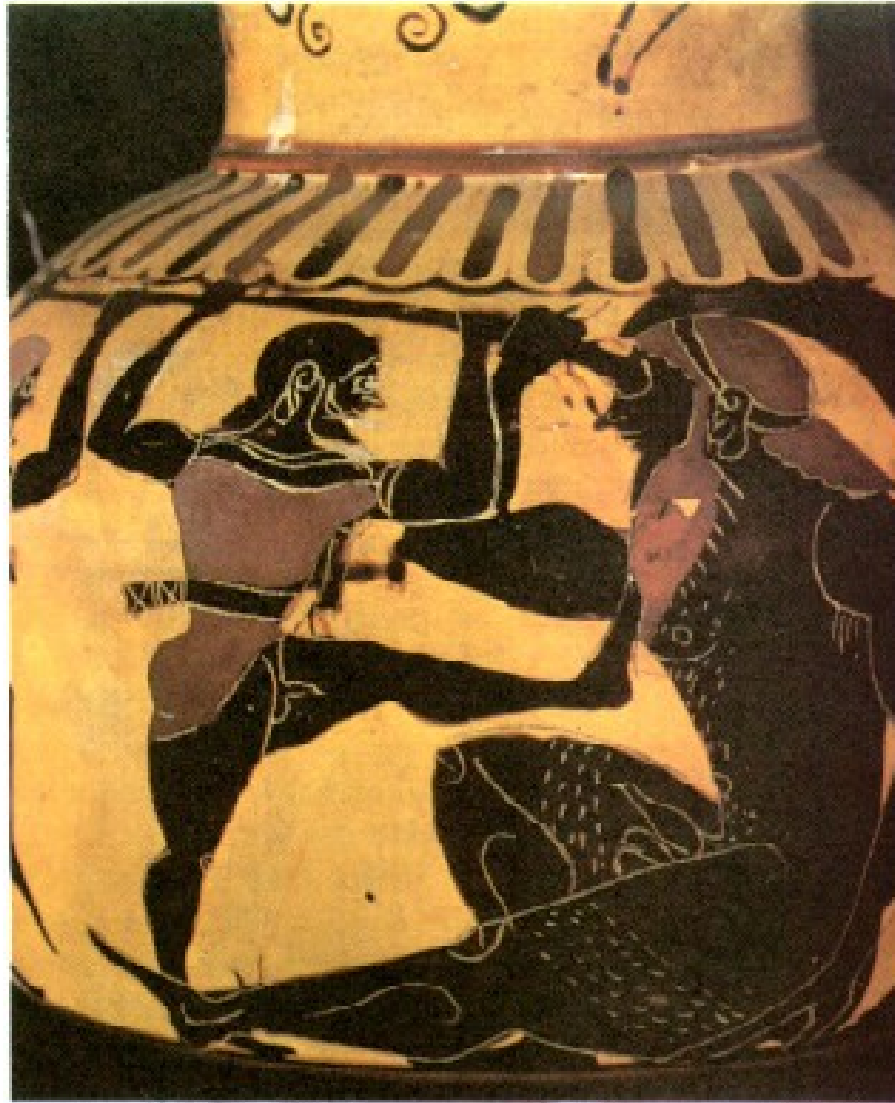
Okeanos (s mořskými tvory, jimž prvotně vládl)

- pozdější verze praví, že vše pochází z **Chaosu** – mlžné, tmavé, neuspořádané propasti
 - z něj vznikla černá **Noc**, která zplodila plemeno snů a pohrom (Klam, Hlad, Zhouba aj.), a světlý **Den** (popisuje se vlastně vznik atmosféry umožňující rozptýl světla ve dne, oproti Měsíci a dalším vesmírným tělesům bez atmosféry, kde je stálá noc)
 - z Chaosu pak vznikla země **Gaia**, která sama ze sebe zrodila nebe **Urana**, jehož součástí je i hvězdná obloha
 - **Chaos** a **Gaia** přivedli na svět **nejstarší generaci bohů**:
 - **6 Titánů** a **6 Titánek** (takový počet uvádí Hesiodos, podle jiných pramenů jich bylo **7** a **7**), obří bytosti s lidskou podobou (tak to tvrdí Homér, Hesiodos jejich podobu nepopisuje), Homér v *Odyssei* uvádí, že šlo o celý národ, který se rozmnožil (některé páry potomky měly, jiné ne), nejmladší Titán byl **Kronos**

Gáia a dva satyrové

- dále **3 Kyklopy** – obry, kteří měli jen 1 oko, podle některých verzí měli 1 oko všichni tři společně, takže si ho půjčovali a vkládali doprostřed čela („*kyklos*“ = kolo, kruh)
- a **3 Storuké** (řecky Hekatoncheiry) – šlo o obří stvoření 100ruká a 50hlavá, kterých se velmi obávali Titáni
- z Úranovy krve byli stvořeni **Giganti** budící hrůzu: měli hustou hřívu, husté vousy a místo nohou hadí těla
- ze spojení Gaie a **Tartara** se narodil **Tyfon** – bytost napůl lidská a napůl šelma, s níž se velikostí ani silou nemohl měřit žádný z potomků Gaie (byl vyšší než všechna pohoří a hlavou se dotýkal hvězd, když rozpažil, 1 rukou dosáhl na východ a 2. na západ, na těchto rukou mu místo prstů čnělo 100 hadích hlav)
- Tyfon spolu s bytostí zvanou **Echidna** (napůl žena, napůl skvrnitý had či přímo zmije) zplodili další netvory:

Kyklop oslepován Odysseem

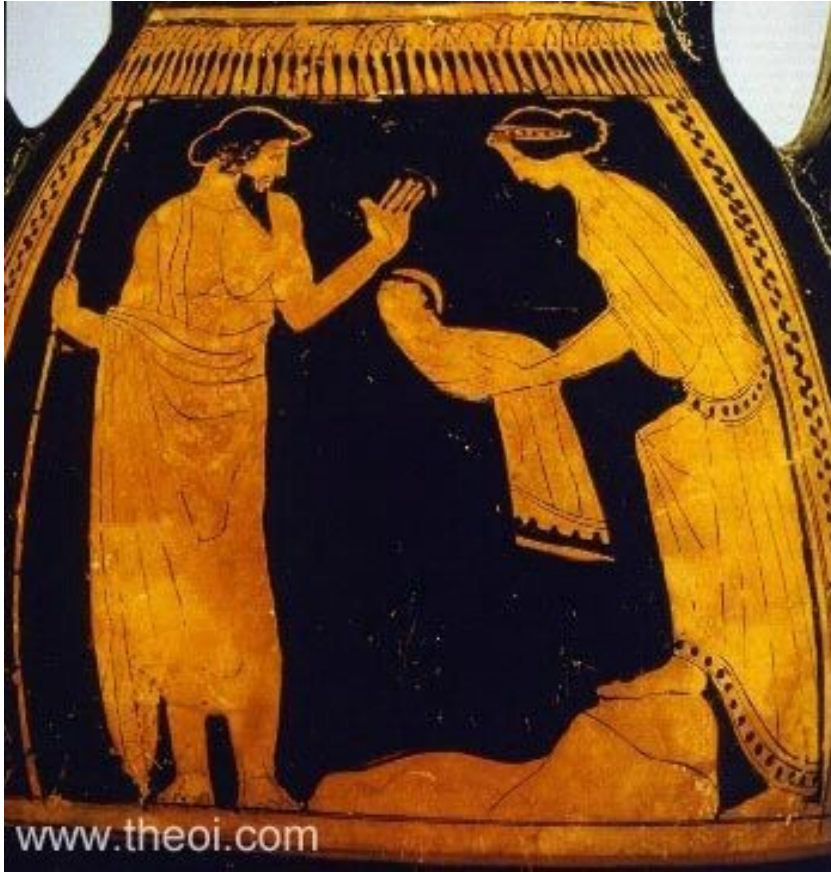
- 3hlavý pes Kerberos, strážce podsvětí (viz později)
- Chiméra (též Chimaira) bylo stvoření se lví hlavou, kozím tělem a hadím ocasem, z tlamy jí šlehaly plameny, požírala stáda dobytka a lidi (v boji ji přemohl až korintský hrdina Bellerofon)
- hroznou a obávanou lví stvůru i mnohahlavého hada nazývaného hydra skolil až **Herakles** (hydra měla hlav podle různých zdrojů 5–100, přičemž namísto každé utaté jí hned narostla nová a prostřední z nich byla nesmrtelná)

Hydra (dole v souboji
s Heraklem na minci)

- to byla nejstarší generace řeckých bohů
- **Uranos** však své potomky hned po stvoření uvěznil a už o ně nedbal, **Gaia** se proto rozhodla svým dětem pomoci: s nejmladším Titánem **Kronem** vymyslela plán, jak se Uranovi pomstít:
 - vybavila Krona srpem a ukryla ho ve své ložnici
 - když přišel Uranos v touze po milování a ulehl k ní, usekl mu Kronos úd a hodil ho do moře poblíž Kypru
 - voda kolem údu vřela a pěnila, z tohoto šumícího vodstva se narodila bohyně lásky Afrodita
 - **Uranos** Titány proklel a **Kronos** se ujal vlády, oženil se se svou sestrou Rheou (dcera Gaji a Urana) a počali **další generaci** bohů a bohyň:
- Hestii, Demetru, Héru, Háda, Poseidona a Dia

Kronos a Rhea (s kamenem místo Dia)

Rhea na lvu (její jízdní zvíře)

- od hvězdného **Urana** a od **Gaie** však Kronos věděl, jaký ho čeká osud – že ho porobí jeho vlastní syn (nejstarší nám známá věštba v antické mytologii)
 - proto své děti po narození vždy pozřel
 - nepoučil se tedy z chyby svého otce a jednal stejně krutě jako on, v obavě, že by ho někdo připravil o moc, nechal v Tartaru uvěznit i své sourozence Kyklopy a Storuké (ne však Titány, ti byli na jeho straně)
 - **Tartaros**: mohutná propast se železnými zdmi a branami (někdy přeneseně jako název pro celé podsvětí), vznikla z prvopočátečního chaosu, jmenuje se tak rovněž bůh této propasti, je tam 3x větší tma než v noci na světě (více o Tartaru později, včetně vězněných mytických hrdinů jako Sisyfos či Tantalos)

- svržení do Tartaru patřilo mezi nejstrašnější tresty v řecké mytologii (ocíl se tam pak mj. i **Sisyfos** či **Tantalos**)
- Tartaros měl s bohyní noci **Nyktou** 3 potomky, kteří zůstali spjati s podsvětím: bohyně podsvětní řeky **Léthé**, bůh smrti **Tanatos** a bůh spánku **Hypnos**
- **Rhea** pak prosila své rodiče Urana a Gaiu, aby jí pomohli udržet v tajnosti zrození dalšího syna – boha **Dia** –, a tak Gaia novorozeně přijala na Krétě, kde vyrostlo
 - poté se **Zeus** rozhodl svého otce svrhnout: s Gaia pomocí podal Kronovi lék, po jehož požití Kronos své ostatní pozřené potomky vyvrhl
 - následně osvobodil z Tartaru **Kyklopy** a **Storuké**, kteří mu dali darem hrom a blesk

- vypukla strašlivá válka 2 vojsk – mezi **Titány** vedenými Kronem a dětmi **Rhey** a **Krona** (s Diem v čele), které se mezitím usadily na Olympu
- boj trval (podobně jako později boj o Tróju) 10 let
- olympští bohové získali výraznou posilu: **Storuké**, které za to odměnili nápojem a pokrmem nesmrtelných – nektarem a ambrósií
- Storukým se podařilo uvěznit Titány pod zemí
- ještě však nebylo rozhodnuto – **Gaia** se spojila s **Tartarem** a přivedla na svět netvora **Tyfona**, aby Dia zahubil za potrestání Titánů, **Zeus** však Tyfona po těžkém boji porazil a svrhl ho do Tartaru
- když tím bohové (Kronovi potomci) definitivně zvítězili, rozdělili se o moc: vládu nad nebem a vesmírem získal **Zeus**, nad podsvětím **Hades** a nad mořem **Poseidon**

Olymp

Olymp

Olymp

